

Huckleberry Finnin seikkailut

Jarmo Vestola
AI5-Äidinkielen tutkielmaessee
Koulun nimi
4.3.2002
Arvosana: 83

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
1.1. KIRJAILIJA	3
1.2. AIKAKAUSI	4
1.3. JUONI JA HENKILÖT	5
2.1 TEOKSEN HERÄTTÄMIÄ AJATUKSIA	8
2.2 LÄHTEET	10

1. Johdanto

1.1. Kirjailija

Kirjailijanimeltään Mark Twain eli amerikkalainen humoristi, lehtimies ja kirjailija Samuel Langhorne Clemens (1835-1935), julkaisi Tom Sawyerin ja Huckleberry Finnin seikkailuista kertovat kirjansa vuosina 1876 ja 1884, jonka jälkeen ne ovat ilmestyneet lukemattomina painoksina eri kielillä ja kaikkialla ne luetaan poikakirjallisuuden mestariteoksiin. Samuel L. Clemens syntyi 30. marraskuuta 1835 Floridassa ja vietti lapsuutensa Missourissa, pienessä uudisasukaskauppalassa Mississippijoen rannalla. Lähitienoot antoivat hyvän kasvuympäristön vilkkaalle pojalle ja merirosvoileikkien ohella hänelle oli jännittävää seurata mahtavaa Mississippi jokea, jota pitkin suuret siipirasalukset kuljettivat kaikenlaista väkeä varkaista huijareihin.

Samuelin isä oli tuomari John Clemens, joka hoiti omaa liikeyritystään, kunnes hyvä ystävä huijasi hänetä koko omaisuuden, myöhemmin isän kuoltua 11-vuotias Samuel joutui osallistumaan perheen eläntukseen, ja toimi mm. kauppa-apulaisena ja 13-vuotiaana hän pääsi veljensä perustaman *Hannibal Journal*-lehden avustajaksi. 18-vuotiaana hän jätti kotikaupunkinsa ja matkusteli paikasta toiseen kokeillen eri ammatteja. Hän toimi mm. kullankaivajana ja pörssikeinottelijana sekä kirjoitteli jatkuvasti lehtiin. Näillä lehtikirjoituksilla, humoristisilla tarinoilla ja matkakirjeillä hän saavutti jo varhain mainetta.

Twain oli myös seuramies ja nautti suullisesta esiintymisestä. Huonon talouden, mutta myös halun takia hän kulki yleisötilaisuuksissa ja lisäsi teostensa suosiota esitelmäkiertueilla. Merkittäväksi Samuelin uralle muodostui aika, jolloin hänen toimi luotsina Mississippijoella. Hän itse piti tätä elämänsä onnellisimpana aikana ja myöhemmin Mississippi joki toimi hänen innoittajana ja pääteosten maisemana. Jopa hänen kirjailijanimikin viittaa tähän virtaan. Huuto *Mark Twain* tarkoittaa, että vesi on kaksi sylvä syvä ja riittää juuri ja juuri suurelle siipiraslaivalle.

Ensimmäisen Twainin kuuluisista nuortenkirjoista, *Tom Sawyerin seikkailut*, ilmestyi 1876 ja heti sen jälkeen hän alkoi kirjoittaa uutta poikakirjaa, *Huckleberry Finnin seikkailut*, jossa kerrottaisiin osaksi samoista henkilöistä. Päähenkilöksi tulisi Tom Sawyerin toveri Huckleberry Finn, joka on todellinen esikuva Twainin lapsuudentoverista ja kuvattu juuri sellaisena, kuin hän oikeasti oli.

Kirjoitustyö edistyi nopeasti, mutta pysähtyi vuosiksi juonen ongelmien takia. Tällä välin hän ehti julkaista teoksensa *Prinssi ja kerjäläispoika*, joka kertoo kruununprinssin ja kerjäläispojan roolinvaihdosta 1500-luvun Englannissa sekä *Mississippi virralla*, joka on muistelmateos ja kertoo jokielämästä ja sen värikkydestä. Seitsemän vuoden teon jälkeen, vuonna 1884 kirja lopulta ilmestyi ja nykyään sen asema klassikkona on kiistaton. Sitä pidetään ensimmäisenä todella amerikkalaisena romaanina. Kirja kertoo juopon isänsä luota karanneesta pojasta, joka yhdessä karanneen neekerioijan kanssa lähtee seikkailemaan Mississippi-virtaa alaspäin.

Vuonna 1870 Twain meni naimisiin ja asettui aloilleen. Onnellinen avioliitto kesti yli kaksikymmentä vuotta, kunnes vaimo ja kaksi tytärtä kuolivat traagisesti. Tästä alkoi pessimistiksi muuttuneen Twainin alamäki kirjailijana, eivätkä kaksi seuraavaa Tom Sawyerin seikkailuista kertovaa kirjaa olleet menestyksiä. Twainin sydän oli heikossa kunnossa kuten hänen vaimonsakin ja hän kuoli 21.4.1910.

(Paula Pesonen, *Prinssi ja kerjäläispoika*, s 5-7)

(Päivö Taubert, *Huckleberry Finnin seikkailut*, s. 5-7)

(<http://alipasha.tripod.com/twain.htm>)

1.2 Aikakausi

Realistista kirjallisuutta on verrattu peiliin, joka näyttää kaiken sen, mikä sattuu osumaan sen heijastavaan pintaan. Se on pyrkimystä todellisuuden objektiiviseen kuvaamiseen eli realismiin. Kirjallisuushistoriassa realismilla tarkoitetaan 1800-luvun aikakauden ja etenkin sen puolivälin jälkeisiä kirjallisia ilmiöitä. Sen ajan yhteiskunnalle oli tyypillistä tieteiden kehittyminen, teollistumisen ja siitä seurannut vaurastuminen, joka ei jakautunut tasaisesti, vaan lisäsi ihmisten eriarvoisuutta. Realistinen kirjallisuus kuvasi juuri tätä yhteiskunnallista, uskonnollista ja taloudellista muutosta.

1800-luvun realismissa etenkin ihmiskuvaus laajeni aivan uudella tavalla, kun tavallinen ihminen, jopa rikollinen tai prostituoitu saattoi tulla kuvauksen kohteeksi ja ihmisten köyhyyttä, rikkautta ja sosiaali-

ryhmien välisiä suhteita käytettiin yhä enemmän realismin aineksina. Suurkaupungeista tuli kirjallisuuden uusi ympäristö, johon ihmiskohtaloiden kuvaaminen sijoittui.

Myös yhteiskunnan elämän varjopuolien ja kurjuuden käsitteleminen liittyi realistiseen kirjallisuuteen. Yhteiskuntaa kritisoitiin ja sitä pidettiin usein syyllisenä huonoihin oloihin ja kohtaloon. Yhteiskunnallinen paha saattoi ilmetä mm. lasten hyväksikäyttönä tai rahan valtana. Realismin myöhäisellä vaiheella yhteiskunnan epäkohtien kuvaamista pidettiin jopa kirjailijan velvollisuutena ja kirjallisuuden tuli kuvata ympäristö mahdollisimman täydellisesti. Oleellista oli tarkkojen yksityiskohtien tekeminen ja ”tieteellinen” havainnoiminen.

Realistinen kirjallisuus otti myös kantaa siihen, millaisia vaihtoehtoja yhteiskunnassa vallitsevan pahan ja epäoikeudenmukaisuuden kohtaamiseen ihmisellä on ts. alistuuko hän vai nouseeko vastarintaan. Myös naisten asema avioliitossa nousi realismin epäkohtien joukkoon ja monet avioliittoa käsittelevät teokset ovatkin naisen roolin ja identiteetin kuvauksia, heidän riutuessa epätydyttävässä avioliitossa.

Etenkin romaani muovautui realismin tarpeisiin sulattaen itseensä erilaisia kirjallisia esitystapoja juhlasta hieman arkisempaan tyyliin ja sopi hyvin ympäröivän ja uskottavan maailman kuvaamiseen. Realismin myötä romaanista tuli eurooppalaisen kirjallisuuden hallitseva laji. Siinä kertoja oli etäinen ja kaikkietävä, joka raportoi sekä ympäristöstä että myös henkilöiden sisäisestä maailmasta. Sen ajan merkittäviä kirjailijoita olivat mm. venäläiset Fedor Dostojevski, Leo Tolstoi ja Anton Tšehov sekä norjalainen Henrik Ibsen ja englantilainen Charles Dickens. Realistisen romaanin perinne onkin jatkunut 1900-luvulle asti, koska se on kyennyt uusiutumaan ja sulattamaan eri aikakausien ja tyylien piirteitä.

(Lukiolaisen äidinkieli ja kirjallisuus 3, s.86-93)

1.3. Juoni ja henkilöt

Huckleberry Finnin seikkailut alkavat siitä, mihin kirjan *Tom Sawyerin seikkailut* tapahtumat päättyvät. Tom ja Finni ovat löytäneet rosvojen rahan ja ovat nyt rikkaita, leskirouva Douglas otti Finnin omaksi pojakseen ja lupasi sivistää häntä. Kirja alkaa sillä, kun murrosikäiset nuoret pojat Tom, Huck ja muutama muu poika perustivat rosvoliiton, jonka tarkoituksena oli ruveta maantierosvoiksi ja murhata ihmisiä. Idea oli lähtöisin Tom Sawyeriltä, joka oli saanut aatteet lukemistaan merirosvo- ja ryövärikirjoista. Oikeasti he eivät tienneet rosvona olostakaan mitään, vaan omaksuivat kaikki vaikutteet kirjoista ja rosvouskin oli vain mielikuvitusleikkiä, jossa kaikki tapahtumat kuvitellaan, niin kuin lapsilla on tapana.

Huckleberry Finni eli Huck on ehkä vähän huonosti kasvatettu poika, joka kävi koulua ja osasi tavata, vähän kirjoittaa ja laskea. Aluksi hän inhosi koulua, mutta sopeutui ja alkoi jopa pitääkin siitä, vaikka sai aina koulussa selkään lurjustellessa. Huckin isä oli keski-ikäinen juoppo, joka välillä pieksi tätä. Hänen olinpaikastaan ei ollut tietoa, kunnes hän saapui eräänä päivänä kaupunkiin. Hän ei sietänyt, että poika olisi häntä parempi ja sivistyneempi ja halusi ottaa tältä pöyhkeyden pois. Huck ei saanut mennä kouluun ja hänen piti myös antaa saamansa palkkiorahat isälle ryypättäväksi. Onneksi Huck oli nähnyt isän tulevan kaupunkiin ja antanut rahat tuomarille säilytettäväksi.

Monet yrittivät tehdä isästä paremman miehen ja taivutella tämän lähtemään ja lopettamaan juomisen. Se oli kuitenkin toivotonta ja isä hakkasi poikaa aina, kun näki tämän käyvän koulua, lopulta hän päättää kaapata pojan ja vei hänet kauemmaksi sivistykseltä omalle tukkikämpälle. Täällä Huck oli täysin eristyksissä eikä päässyt pakoon ja tottui pikkuhiljaa elämään. Isän ryypääminen ja kurinpito tekivät kuitenkin hänen elämän kurjaksi ja lopulta Huck päätti paeta lavastamalla oman kuolemansa. Koska hän halusi vaihtelua elämäänsä, eikä halunnut palata leski Douglasin luo, koska ei viihtynyt tämän komennossa ja tarkkojen sääntöjen alaisena, päätti hän lähteä seikkailemaan pitkin Mississippi-jokea. Kun isä oli lähtenyt kaupunkiin, Huck karkasi löytämällään kanootilla, johon hän oli laittanut kaikki tarpeelliset tarvikkeet. Kaivettuaan tunnelin talosta, lavasti hän kuolemansa siten, että kaikista veriroiskeista ja jäljistä päätellen rosvot olisivat tappaneet hänet ja vieneet kaikki tavarat. Näin leski ja isä eivät alkaisi etsiä häntä kaikkialta.

Pako onnistui hyvin ja eräässä saarella hän tapasi leskirouva Douglasin sisaren Watsonin palvelijan, Jimin, joka oli lähtenyt pakoon, koska omistaja olisi myynyt hänet hyvästä hinnasta muualle orjaksi. Jim oli taikauskoinen neekeri, joka tunsi kaikki taikauskon merkit. Heidän löydettyään kuolleen miehen jokea alas tulevasta talosta ja puhuttuaan vahingossa tästä, Jim sanoi että se toisi pahaa onnea. Tämä toteutui, kun kalkkarokäärme pisti Jimiä jalkaan, joka paisui pahaksi, mutta parani kuitenkin.

Sitten Huck lähti kaupunkiin, hän halusi tietää, etsitäänkö heitä. Hän naamioitui tytöksi ja sai tietää eräältä naiselta, että hänen isäänsä epäillään Huckin taposta ja että isästä oli luvattu palkkio. Nainen myös epäili, että karannut orja Jim asuisi läheisellä saarella ja siksi Huck sekä Jim lähtivät nopeasti pois kyseiseltä saarelta, ajelehtien lautalla pitkin Mississippi-virtaa.

Heidän tavoitteenaan oli päästä Cairoon, joka ei ollut orjavaltio. Matkalla he kohtasivat mm. karille ajaneen höyrylaivan ja sitä tutkittuaan kaksi roistoa, jotka olivat vielä sen sisällä, vaikka laiva oli hajota hetkellä minä hyvänsä.

Pahan sumun takia toverukset olivat jo eksyä toisistaan ja pahaksi onneksi he olivat menneet luultavasti Cairaon ohi. Yhtäkkiä höyrylaiva ajoi heidän lauttansa yli ja he joutuivat erilleen. Huck pääsee rannalle erään varakkaan aatelisperheen taloon ja joutuu seuraamaan kahden ylhäisen suvun sukuriitaa. Kukaan ei edes tarkalleen tiedä, mistä se on saanut alkunsa ja lopulta se muuttuikin teurastukseksi. Huck päättää paeta ja löytääkin yllättäen Jimin ja melkein ehjänä säilyneen lautankin ja he lähtevät taas ajelehtimaan pitkin virtaa vapaina ja huolettomina.

Matkalla he kohtasivat kaksi miestä, joita koirat ajoivat takaa. He olivat molemmat ryysyisiä ja toinen n. 70-vuotias mies väitti olevansa Ranskan kuningas ja toinen huomattavasti nuorempi mies väitti olevansa herttua. Oikeasti he olivat valehtelijoita ja pahemman luokan huijareita. He kynivät ihmisiltä rahaa mm. huonoilla näytelmillä, joissa alaston mies vain ilveili lavalla. Suurin huijaus oli, kun he naamioituivat erään kuolleen miehen veljeksi ja näin pyrkivät saamaan osan testamentin rahoista. Totuus kuitenkin paljastui, kun oikea veli tuli ja herttua sekä kuningas pääsivät pakoon, vaikka Huck toivoikin heidän jäävän kiinni, koska Jim voisi joutua pulaan näiden roistojen takia.

Paon jälkeen he rantautuivat maihin ja Huck, kuningas sekä herttua menivät erääseen kaupunkiin ja Jim jäi veneeseen, ettei häntä löydetäisi. Kaupungissa Huckille tuli tilaisuus paeta roistojen luota kun he riitelivät, mutta lautalle tultuaan hän huomasi että Jim on poissa. Roistot olivat myyneet hänet ja hänet oli otettu kiinni ja viety läheiselle puuvillafarmille. Huck halusi hakea hänet pois sieltä ja löydettyään paikan hän kummastui. Isäntäväki luuli häntä kaverikseen Tom Sawyeriksi, joka sattumalta myöhemmin tuli höyrylaivalla paikalle. Tom, joka oli viisas, ovela ja hyvin kasvatettu poika, esittäytyi Huckin veljeksi. Yhdessä he päättivät kaivaa Jimin pois kopista, johon hänet oli vangittu.

Tomilla oli myös vähän pilailijan luonnetta, jota hän oli luultavasti saanut liikaa vaikutteita seikkailukirjoista. Siksi Tom halusikin, että vangin vapautumisen pitäisi olla tarpeeksi näyttävää ja vaikeaa kuten seikkailukirjoissa. He laittoivat Jimin vankilakoppiin mm. hämähäkkejä ja käärmeitä, pyysivät häntä pitämään päiväkirjaa ja jopa toteuttivat suunnitelman, jolla vankilakopin ympärille saatiin vartioita. Lopulta Jim saatiin vapaaksi tunnelin kautta ja hänet vapautettiin orjuudesta neiti Watsonin testamentissa. Myös Huckin rahat säästyivät, kun juoppo isä oli kuollut taloon, jonka he olivat nähneet tulevan alas Mississippi-jokea.

2.1 Teoksen herättämiä ajatuksia

Kirja oli mielestäni melko hyvä, tosin loppu, jossa Jimiä vapautetaan vankilasta seikkailukirjojen periaatteiden mukaan, oli mielestäni hieman epäonnistunut ja turha. Siitä olisi voinut tehdä hieman ”järkevemmän” ja jännemmän. Mielestäni ei ole uskottavaa, että edes murrosikäiset ja seikkailunhaluiset pojat veisivät vankilakoppiin käärmeitä ja kaivaisivat sinne tunnelin varastamallaan lusikoilla, vaikka kulman takana olisi ollut lapioita ja kuokkia.

Kirjaa oli myös helppo lukea, koska sen kappaleet olivat sopivan lyhyitä ja teksti selväkielistä. Kertojana oli minämuotoinen kertoja, eli Huck itse. Hauskasti teksti muuttui aina, kun Jim sanoi jotain. Tällä on varmasti haluttu korostaa enemmän hänen erikoista persoonaansa ja se tekee lukemisesta haus Kempaa ja tunnelmallisempaa. ”No, kun tuli pimeä, minä meni ylös pitkin rantatietä ja kulki parisen maili siihen, kun ei enää ollut talo. Sitte tuumiskella mitä tehdä. Nääks te, jos minä olisi koettanu jalkasin, niin ne olis pistänyt koira perään.”

Päähenkilön eli Huck Finnin seikkailuun lähtemisen syytkin ovat aika tyypillisiä. Isä on juoppo ja paha mies ja hakkaa poikaansa. Poika ei pidä isästä eikä oikein viihdy koulussakaan tai kasvattivanhempansa luona, joka on aivan liian tarkka ja joka noudattaa kaikessa aina sääntöjä. Lopulta vapauden kaipuu, oman itsenäisyyden halu ja seikkailuntarve vievät mukanaan ja tylsä yhteiskunta saa väistyä vapaan ja huolettoman elämän tieltä. Romaanissa juuri lautta edustaa tätä vapaata ja parempaa maailmaa, jossa voi elää ilman huolia ja muu ympäristö taas sääntöjen maailmaa, jossa voi menestyä vain huijaamalla ja väkivallalla.

Romaani antaa hieman negatiivisen kuvan sen ajan aikakaudesta ja ihmisistä. Tuntuu siltä että vain viisaat ja ovelat ihmiset voivat menestyä maailmassa, joka on huijareita ja roistoja täynnä. Hyvänä esimerkkinä ovat romaanin kuningas ja herttua, jotka eivät varmaan ole rehellistä työtä koskaan tehneetkään, vaan pyrkivät huijaamalla ansaitsemaan hyväuskoisten ihmisten rahoja. Viisaina ja kekseliäinä miehinä he olisivat varmasti menestyneet muillakin aloilla. Paha saa kuitenkin lopulta palkkansa ja heidät tervataan ja höyhennetään sen ajan mukaisesti. Tyypiesimerkkinä taas sen ajan väkivaltaisista ihmisistä ovat kaksi sukua, joiden sukuriita Huck on todistamassa. Suvut ovat hyvin ylhäisiä, käyvät kirkossa ja puhuvat jopa Jumalan armosta, mutta tappavat silti toisiaan ilman järkevää syytä. Tästä herää ajatus, oliko sen ajan yhteiskunta oikeasti tällainen. Vaikuttiko Twainin isän kokema huijaus ja omaisuuden menetys romaanin kuvaukseen, vai haluaako Twain oikeasti kertoa, miten mätiä ja roistoja sen ajan ihmiset olivat.

Tärkein romaanin teema kuitenkin oli mielestäni Huckin ja neekerioorja Jimin suhteen kehittyminen romaanin edetessä. Twainhan eli aikaa, jolloin Amerikassa oli orjia, jotka olivat toisten ihmisten omaisuutta ja kauppatavaraa. Näitä orjia ei pidetty ihmisinä eikä oikeastaan minkään arvoisina, kuten seuraavasta tekstinäytteestä voi päätellä. ”- Meille tapahtui höyrypannun räjähdys. – Herra Jumala! Haavoittuiko ketään? – Ei rouva. Yksi neekeri vain kuoli. – Olipa onni, sillä joskus loukkaantuu ihmisiäkin.”

Kun Huck tapaa Jimin ensimmäistä kertaa saarella, hän päättää ottaa neekerin mukaan vain siksi, että voisi palauttaa tämän myöhemmin ja saada palkkion. Hän ystävystyy kuitenkin yhä paremmin Jimin kanssa ja omatunto alkaa soimata, kun hän antaa Jimin karata Cairoon, sillä hänen kaitsijansa leskirouva Douglas ja sisar Watson ovat opettaneet hänelle, että lakien noudattamatta jättäminen merkitsee Helvettiin joutumista. Vielä kun Jim uhoaa ostavansa tai varastavansa vaimonsa ja lapsensa vapaiksi, haluaa Huck yhä enemmän ilmiäntä hänet. Kun hän kohtaa kaksi pyssymiestä, ei hän kuitenkaan pysy ilmiäntämään ystäväänsä Jimiä, jonka kanssa hän on kokenut jo kaikenlaista, vaan valehteli heille, että lautalla

olisi hänen isänsä, jolla oli kamala ja tarttuva tuhkarokko. Huckilla oli muutenkin tapana valehdella kohtaamilleen henkilöille kuka oli ja mistä. Luultavasti hän näin halusi suojella Jimiä ja itseään, ettei heitä etsittäisi, tai sitten hän oli oppinut valehtelun isältään. Hän myös perusteli varastamisen kuten isä: ”lainaamisessa ei ole mitään pahaa, kunhan aikoo joskus maksaa takaisin.” Romaanin lopussa Huck alkaa yhä enemmän arvostaa Jimiä ja tajuaa, että tämäkin on ihminen, jolla on tunteet. Kun roistot olivat myyneet Jimin ja hänet oli viety vankilaan, tajusi Huck lopulta, miten paljon hän kaipasi tätä.

2.2 Lähteet

Mark Twain 1989, Huckleberry Finnin seikkailut, 14. painos, suomentaja Yrjö Kivimies, Juva, WSOY

Mark Twain 1989, Prinssi ja kerjäläispoika, 8. painos, suomentaja Helka Varho, Juva, WSOY

Internet: <http://alipasha.tripod.com/twain.htm>

Kuvalähteet:

Kannen kuva: Internet

Sisällysluettelon vesileima: Internet

Mark Twain: Internet

Mustavalkoiset piirroksset (3 kpl): <http://www.berkeley.edu/news/features/2001/huckfinn/slideshow/>

(Opettajan kommentti: Huom! Kirjallisuudesta olisi pitänyt kirjoittaa preesensissä)